

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 122/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Mudrákom, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 NcC 8/2020-87 z 1. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým uznesením rozhodol krajský súd o miestnej príslušnosti Okresného súdu Bratislava II na konanie o návrhu navrhovateľky (bývalej manželky sťažovateľa a matky ich spoločného dieťaťa) na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci určenia výživného na maloleté dieťa.

3. Otázka miestnej príslušnosti sa stala spornou po tom, čo Okresný súd Bratislava II, na ktorý navrhovateľka podala svoj návrh, postúpil vec s poukazom na § 112 v spojení s § 6 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) Okresnému súdu Bratislava V ako súdu príslušnému na konanie s odôvodnením, že tento súd rozhoduje o návrhu na rozvod manželstva, ako aj o úprave výkonu rodičovských práv a povinností. Okresný súd Bratislava V s postúpením veci nesúhlasil, pretože od decembra 2019 žije maloleté dieťa spolu s navrhovateľkou v druhom bratislavskom

obvode, a preto predložil spis nadriadenému krajskému súdu na rozhodnutie o miestnej príslušnosti (§ 6 ods. 2 CMP).

4. Krajský súd sa pri svojom rozhodovaní spravoval § 112 ods. 2 CSP, pričom zdôraznil, že pod pojmom bydlisko je potrebné rozumieť miesto, kde sa fyzická osoba (maloletý) skutočne zdržiava, aj keď je prihlásený na trvalý pobyt v obvode iného súdu. Iba skutočnosť, že na Okresnom súde Bratislava V prebieha rozvodové konanie, ktorého súčasťou je i úprava výkonu rodičovských práv a povinností, nie je podľa jeho názoru dôvodom na to, aby sa tam viedlo aj konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci určenia výživného na maloleté dieťa. Z obsahu spisu vedeného Okresným súdom Bratislava V krajský súd vyvodil i to, že medzi rodičmi maloletého došlo k dohode o bydlisku maloletého dieťaťa, keďže v súčasnosti žije maloleté dieťa s navrhovateľkou, a zároveň rodičia uzatvorili predbežnú dohodu o stretávaní sa sťažovateľa s maloletým v presne špecifikovaných dňoch a časoch.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že napadnutým uznesením došlo k svojoľnej zmene miestnej príslušnosti, ktorá má vplyv nielen na konanie o nariadenie neodkladného opatrenia, ale s ohľadom na zásadu *perpetuatio fori* aj na všetky ďalšie budúce konania týkajúce sa starostlivosti o maloletého. V tejto súvislosti poukazuje na uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 163/2019 z 11. decembra 2019.

6. Vo vzťahu k argumentom, ktoré krajský súd uviedol na podporu svojho rozhodnutia, sťažovateľ uvádza, že bydlisko maloletého bolo určené dohodou rodičov pri jeho narodení, a s ohľadom naň bola na konanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému na čas po rozvode daná príslušnosť Okresného súdu Bratislava V. Záver o tom, že na základe dohody rodičov došlo k zmene bydliska maloletého, ktorý krajský súd oprel o predbežnú dohodu o stretávaní sa sťažovateľa s maloletým, považuje sťažovateľ za arbitrárny a neudržateľný. Účelom dočasnej dohody bolo zabezpečenie styku sťažovateľa s maloletým z dôvodu plánovaného odsťahovania navrhovateľky zo spoločnej domácnosti, nie zmena bydliska maloletého. Podľa názoru sťažovateľa je v záujme maloletého, aby o jeho pomeroch rozhodoval súd, ktorý má najlepšie znalosti o jeho pomeroch vrátane otázky výživného, a tým je Okresný súd Bratislava V. Napokon sťažovateľ uvádza, že mal vedomosť o podanom návrhu navrhovateľky, k veci sa vyjadril ešte pred rozhodnutím krajského súdu, avšak nemal možnosť vyjadriť sa k podmienkam miestnej príslušnosti, čím mu krajský súd odňal možnosť konať.

7. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jeho práv napadnutým uznesením krajského súdu, toto rozhodnutie zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o porušení jeho práv napadnutým uznesením, ktorým krajský súd rozhodol o miestnej príslušnosti súdu prvej inštancie na konanie

o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Sťažovateľ napadnutému uzneseniu vyčíta arbitrárnosť, pretože rozhodnutie o miestnej príslušnosti súdu je založené na zmene bydliska maloletého, s ktorým nesúhlasil. Takto určená miestna príslušnosť je porušením jeho práva na zákonného sudcu, a to aj pre budúce veci týkajúce sa starostlivosti o maloletého. Ako porušenie svojich práv vníma sťažovateľ aj to, že rozhodnutie bolo vydané bez toho, aby sa k otázke miestnej príslušnosti mohol vyjadriť.

9. Vzhľadom na povahu napadnutého rozhodnutia, ktoré je rozhodnutím procesným, a podstatu argumentácie sťažovateľa tkvejúcu v spochybňovaní záveru krajského súdu, čo sa týka riešenia miestnej príslušnosti súdu, je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej a o to menej v rozhodnutiach procesných. Treba pritom zdôrazniť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nie je súdom prieskumným ani súdom nadriadeným a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

10. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. Problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018).

11. Vychádzajúc z načrtnutých mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd sa oboznámil s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu, aby posúdil opodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti.

12. Podľa § 112 ods. 1 CMP je na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý v čase začatia konania bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom. Podľa ods. 2 uvedeného ustanovenia ak sa zákonným spôsobom zmenia okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje miestna príslušnosť, môže súd preniesť svoju príslušnosť na iný súd, ak to vyžaduje záujem maloletého. Ak tento súd nesúhlasí s prenesením príslušnosti, rozhodne jeho nadriadený súd.

13. Ako vyplýva z citovanej právnej úpravy i zo záverov uznesenia ústavného súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľ v súvislosti so zásadou *perpetuatio fori*, je pravdou, že určený miestne

príslušný súd je aj do budúcnosti miestne príslušným súdom pre konania vo veciach starostlivosti o daného maloletého. K jeho zmene môže dôjsť len postupom podľa § 112 ods. 2 CMP.

14. V prejednávacom prípade išlo o spor medzi súdmi o miestnu príslušnosť, o ktorom rozhodoval nadriadený súd. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z už uvedenej zásady *perpetuatio fori*, pričom následne s poukazom na § 112 ods. 2 CMP, ktorý upravuje výnimku z tohto procesného pravidla, vzhladol dôvody na zmenu určenej príslušnosti súdu. Jedným z týchto dôvodov bola zmena bydliska maloletého. Neobmedzil sa však len na konštatovanie faktického premiestnenia maloletého z miesta trvalého pobytu (ktoré by samo osebe nemohlo byť dôvodom na zmenu miestnej príslušnosti), ale skúmal, či k zmene bydliska došlo zákonným spôsobom. Vychádzal pritom z obsahu zápisníc o pojednávaniach v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinnosti k maloletému dieťaťu, z ktorých vyplynulo, že medzi rodičmi maloletého došlo k dohode o bydlisku maloletého, keďže v súčasnosti žije s matkou, i k predbežnej dohode o styku sťažovateľa s maloletým. Potvrdenie skutočnosti, že druhý rodič nové bydlisko dieťaťa, hoci aj konkludentne, akceptoval, považoval za zmenu bydliska, ku ktorej došlo zákonným spôsobom, a teda i za splnenie podmienky na to, aby sa miestne príslušným (zákonným) súdom stal súd, v obvode ktorého má dieťa aktuálne bydlisko (bližšie k tomu pozri: Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 430 – 438.). K jeho opätovnej zmene môže dôjsť znova len postupom podľa § 112 ods. 2 CMP.

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nemožno hodnotiť ako arbitrárne alebo svojvoľné. Krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia na vec vzťahujúcej sa právnej úpravy (Civilný mimosporový poriadok) interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy sú založené na prísne individuálnych okolnostiach veci a sú právne akceptovateľné. Nie je porušením práva na zákonného sudcu, ak sú na rozhodnutie o miestnej príslušnosti iného súdu, než si predstavoval sťažovateľ, splnené zákonné podmienky. Ich naplnenie odôvodnil krajský súd spôsobom, ktorý z ústavného hľadiska nemožno považovať za neakceptovateľný. V jeho rozhodnutí nebadateľný exces z pravidiel pre určovanie miestnej príslušnosti v zmysle relevantných ustanovení Civilného mimosporového poriadku, a teda niet ústavnoprávne relevantného dôvodu na to, aby ústavný súd zo svojej pozície zasahoval do výkonu právomoci všeobecného súdu. Takýto postup nemá za následok to, že by v budúcnosti malo byť vydané rozhodnutie porušujúce práva sťažovateľa.

16. Námietku sťažovateľa o tom, že mu krajský súd nedal priestor na vyjadrenie sa k miestnej príslušnosti, v dôsledku čoho mal zasiahnuť do jeho práv, pretože mu odňal právo konať, ústavný súd nepovažuje za dôvodnú. Ako totiž vyplýva z § 6 CMP v spojení s § 112 ods. 2 CMP, namietať proti postúpeniu veci môže len súd, ktorému bola vec postúpená. V takomto prípade bezodkladne predloží spis svojmu nadriadenému súdu na rozhodnutie o miestnej príslušnosti v konaní. Ide teda o spor medzi súdmi a rozhodnutím tohto nadriadeného súdu sú súdy viazané. Účastníci konania sa o postúpení iba upovedomujú, nemajú možnosť brániť sa proti postúpeniu opravným prostriedkom. Ak teda krajský súd sťažovateľovi (ale ani navrhovateľke, pozn.) pred vydaním svojho rozhodnutia nedal možnosť vyjadriť sa k miestnej príslušnosti namietanej iným súdom, nepostupoval v rozpore s relevantnou právnou úpravou, v dôsledku čoho absentuje príčinná súvislosť s porušením jeho práv. Postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, totiž nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

17. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie z ústavnoprávneho hľadiska nevykazuje také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia práv sťažovateľa, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu